

se toraj ustanoviti tû zavod, udobivši po ustavnem potu potrebna sredstva za 1888. l., vsekakor še le za to leto.

Vendar je priporočati, sporazumeti se uže zdaj z merodajnimi faktorji zaradi potrebnih doneskov.

Za omenjeno strokovno šolo bilo bi potreba, ako bi se držali prej naznačenega navodila in triletne učne dôbe, sedem učiteljev, namreč vodje, jednega učitelja za risarstvo in modelovanje in štirih delovodij, po jednega za vsako omenjenih strok, kakor tudi jednega pomožnega učitelja za ponavljavni pouk, trgovsko računstvo itd., za kar bi bilo učnemu upraviteljstvu prevzeti vkupnih troškov 5700 gold.

Za prva potrebna učila, orodje, aparate, modele itd. trebalo bi 2400 gold., od katerih bi morali vsaj polovico dati krajevni faktorji, kakor kranjsko deželno zastopstvo ali trgovinska in obrtna zbornica.

Tekoči troški za učila, orodje, učno tvarino za izvršbo ter za pisarnične potrebščine iznašali bi na leto okolo 1000 gold.; in izvedbo vse stvari bi celó pospeševalo, ako bi krajevni faktorji prevzeli vsak po nekoliko troškov, osobito ker ni dvojbe, da finančni položaj zahteva kolikor možno omejitev in da ravno to ovira ne malo vresničenje ustanovitve omenjene strokovne šole.

Njega Vzvišenost je dalje gledé na prostore povdarjal, da bi za potrebne prostore imela skrbeti občina, in sicer: za jedno šolsko sobo z navadno šolsko opravo (šolske klopi, stenska plošča, prostor za učitelja itd.), za svetlo sobo za risanje in jedno za modelovanje, jedno za rezljarje, za večji prostor za pletarje košaric, za večji prostor za mizarje, dalje za jedno sobo za vodjo, po jedno za učitelje in za učila ter za primeren prostor za zalogo materijala ter za izdelane reči itd.; isto tako bi imela občina nalogo skrbeti, da ostanejo ti prostori v dobrem stanu, nadalje za snaženje, razsvetljavo in kurjavo, potem oskrbeti šolskega slugo in konečno oskrbeti prvo opravo šole s klopni, obešali za obleko, umivalniki itd.

Če še omenimo, da bi bilo zeló potrebno, ako bi trgovinska zbornica, deželni odbor itd. skrbeli za ustanove, da bi za prvi čas obstanka strokovne šole imeli zadostno število učencev ter da bi tudi mladenčem izmed revnejšega prebivalstva omogočili obiskovati ta zavod, — potem bi izcrpli program za stroške in potrebne dohodke tega zavoda. (Dalje prih.)

Politične stvari.

Iz avstrijske delegacije.

a) Redna vojna potrebščina.

O razpravi redne vojne potrebščine ni omeniti posebnega, kar pa se je omenilo vendar-le bolj pomenljivega v finančnem odseku delegacije, je sledeče:

Kojnica se je na Ruskem zeló, enako na Francoskem, pa tudi na Laškem pomnožila, pri nas se to ni

storilo, vendar pa se je izreklo za potrebno, da se ima še krog 1000 konj več izurjenih in pripravljenih tako, da jih za slučaj vojske ni treba še le kupavati in uriti. Taki konji sprejmo se v vojno, tam se izurijo in potem oddajo kmetovalcem v rejo in rabo, ki so vezani, konje dobro preskrbeti in vsako leto za par tednov pripeljati k vajam, po minulih 6 letih pa takim kmetovalcem pripadajo konji v last. Tudi oprava vojaška bode se nekoliko pripravnejša naredila, deloma po izgledu nemške vojne pa z večjimi premembami, ker se bode pa ta ponovila polagoma, ne bode prizadela večjih stroškov.

Gledé zboljšanja hrane za prostake nastala je zeló živahna razprava. Poročevalec dr. Matuš zagovarjal je sklep, po katerem se skupno ministerstvo poziva za vojake vpeljati tudi večerjo, in je v ta namen navajal številke o slabotnosti sedanjih novincev.

Drugi govorniki, izrekoma dr. Hausner, ugovarjal je, da slabotnost novincev k večjem dokazuje, da imajo ljudje v obče preslabo ali prepičlo hrano, ne pa vojaki; temu dodajali so še nekdanji vojaški delegati, da skušnja kaže, kako pri vojakihi strogeji red po vsem nadomesti, za kar bi bila tu ali tam hrana morebiti bolj pičla, ker je dokazano, da so se novinci uže v teku 2 do 3 mesecev izdatno izredili in postali krepkejši. Vrh tega ima uže sedaj vojno vodstvo sredstev na razpolaganje, da vojaki takrat, kedar izredno trpé, tudi dobijo izredne hrane, tako, da jim v obče ni nikdar silo. Ako bi se hotelo vsakemu prostaku privoliti večerja vrednosti 4 krajc., treba bi bilo v ta namen vojne potrebščine zvikšati za 3 do 4 milijone goldinarjev.

Konečno se je dotični sklep sicer ponovil, toda prevladalo je prepričanje, da se ti stroški še lahko vtrpé, dokler se naše denarne razmere sploh izdatno ne zboljšajo.

Vprašanje delegata dr. Poklukarja zarad varnejega spravljanja zalog žvepla pri kamniški tovarni za smodnik — in pa gledé pospeševanja zgradbe železnice z Ljubljane v Kamnik, omenile so „Novice“ uže na posebnem mestu zadnje svoje številke.

b) Izredna potrebščina za vojno.

Pri tem proračunu razpravljaj se je najimenitnejši predmet v letošnjem zasedanji, namreč: puška repetirka z malo kroglo.

O tem vprašanji govoril je vojni minister v dveh sejah blizo štiri ure.

Ni vse za javnost, kar je povedal, toda ravno ono, kar ima ostati tajno, nima nikakoršne zanimivosti za prebivalstvo sploh.

Bistvo vprašanja je sledeče: Puška v obče ostala je nespremenjena po obrazcu Manliherjevem, ki se je sprejel, kupil in začel izdelavati uže lansko leto. Lansko leto izrekel se je pa vojni minister zoper drobneje kroglo (mali kaliber) trdeč, da bi se za tega moral iznajdeti še jakejši smodnik, katerega sicer poskušajo uže Francozi, ki pa do sedaj še ni zanesljiv. — Do sedaj pa se je vojni minister vsled razumnega poskušanja prepričal,

da se tudi s sedanjim črnim smodnikom more boljše streljati z malo kroglo.

Prve poskušnje z malimi, jeklenimi krogli se niso obnesle, ker so uže po par sto strelih pokvarile puškino cev. — Sedaj sprejete krogle, osem milimetrov debelosti in pa z drugačega jekla, katerim je treba mnogo manj smodnika, pa so se izredno potrdile, ker po 6000 strelih nesle so prav enako dobro.

Vojni minister je uzor dobrega profesorja, ker je to tudi bil, in ta njegova spretnost zagotavlja govorom njegovim v stroki orožjoslovja — večinoma poseben uspeh, ker on zna govoriti enako temeljito, kakor razumljivo tudi za nestrokovnjake, vrh tega pa dokazuje tu in tam s kratkimi lapidarnimi stavki.

Letos imel je braniti vendar deloma sitno stališče. Potem ko je vlani zagovarjal veliki kaliber in vpeljavo malega kalibra, storil odvisno od iznajdbe hujšega smodnika, moral je letos priznati, da to ni tako. Glavni ugovor bil je torej prijeti z reko: „zakaj pa že vlani ni tega skušal, s tem bi se bili prihranili stroški za letos izdelane nove puške.“

Ministrovo dokazovanje vrtilo se je ravno krog te točke in dokazal je, da se vlansko leto izdelovanje pušk ni smelo več odložiti zaradi nevarnosti vojske, dotedajne skušnje pa so bile odločno zoper mali kaliber.

Ker pa minister ve ceniti veliko pomenljivost malega kalibra za vojskovanje sploh, zato pa ni nikdar nehal nadaljevati dotično poskuševanje in letos je lahko trdil, da je bil uspeh tako sijajen, da se ne le splača, zapustiti stare, velike svinčene podolgaste krogle, temveč to sprejeti, načeloma tudi kot pravilo za vso vojno ter polagoma vpeljati.

Razun poročevalca dvornega svetovalce dr. Czerkavskega zahtevala sta daljnih pojasnil samo dva člana finančnega odseka, namreč dr. Sturm in dr. Rieger. Prvi govoril je dolgo, omenjal vseh, po strokovnjakih mu navedenih napak Manlicher-jevega obrazca, to da prizadeval si je prav zelo grenko jedro svojih vprašanj devati v posodo sladkih besed. Pa vse to mu ni mnogo koristilo. Minister bil je vendar jako razburjen ter mu je takoj, dolgo in zelo oestro, deloma prav osorno, odgovarjal, tako, da je bilo videti, da se čuti osebno žaljenega.

Še le zadnje besede dolgega odgovarjanja bile so nekoliko mečje. Dr. Sturm pa je bil tudi po osornem odgovoru videti hladnokrven ter je še ministru izrekel prav gorko zahvalo za temeljito pojasnenje važnega vprašanja. — Dr. Rieger naglašal je brez ovinkov poglobitve prednosti Trnka-ove puške, da je mnogo prosteja v sestavi mehaničnih delov, da je vsled tega brščas menj končljiva in da je po izreku strokovnjakov gotovo za 10 gld. ceneja. — Temu govorniku zavrnil je minister prosto in nikakor žaljivo, da se je puška poskušala po vajaško-tehniški komisiji in pa po drugi od te neodvisni strelski komisiji, obe ste sicer priznali odlično prostost mehanizma, toda enako soglasno in odločno ste se obe izrekli, da puška ni za rabo, kar

pričata uže prejšnji dan prečitana zapisnika. Sklepal je minister toraj lahko z izrekom: „Kaj mi pomaga nižja cena, ako se pa puška ne sproži.“ Vrh tega omenjal je še, da je Krnka sam streljal z njo, da jo je skrivej med streljanjem mazal z oljem iz kavčikove žgoge, pa vkljub temu ni se mogel kaj, po 200 strelih puško prostovoljno umakniti rekoč, da ravno ta ni dobro narejena.

Ako toraj Krnka ene same puške v celem letu ni mogel napraviti tako dobre, da bi se vsaj ta obnesla pri poskušnjah, ni dvomiti, da je napaka v sistemi in mehanizmu, ne pa v izdelku.

Po teh razpravah sprejel se je predlog vladin po načelih ministrovih soglasno in načelnik odsekov izrekel je ministru v imenu in s pritrdjenjem njihovih členov zahvalo.

V jvnji seji delegacije ni pri tem — glavnem — vseh letošnjih vprašanj, — nihče razun poročevalca črnil besede.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Kočevska volitev za deželni zbor napolniti mora vsakega miro- in spravljalnega državljana z velikim zadostjenjem. Zmagal je namreč z 94 glasovi proti 81, ribniški okrajni sodnik Višnikar, o katerem do sedaj tudi najhujši naš naroden nasprotnik ni imel prilike izreči najmanjše pritožbe. Propadel je bojni kandidat nemškega „Schulvereina“ Linhardt, z njim pa vsi oni agitatorji in hujšakači v deželi kranjski in zunaj nje, ki vedno delajo za tlačenje narodov in za sovraštvo med narodi in vedó vedno preprečiti vsaj v večjih krogih prizadevanje onih, ki delujejo za pomirjenje avstrijskih narodov s tem za eden najimenitnejših pogojev moči in veljave naše Avstrijske domovine, kateri dobrotljivi in modri vladar vedno in vedno po očetovsko kliče: Jaz hočem mir imeti med svojimi narodi! Pomen kočevske volitve in njen srečen izid je torej v prvi vrsti avstrijsko domoljuben.

— Še ena vesela novica nam je danes zabeležiti gledé one pisave „Sl. Nar.“, katero smo bili prisiljeni očitno in odločno zavrniti v zadnjem listu „Novic“. — Po oni naši zavrnitvi pokazalo se je še le, kako potrebno je to bilo: Presvitli cesar sam je namreč ravno oni dan (16. novembra), ko so „Novice“ objavile ono obsodbo, po gledu pri dvoru nagovoril delegata dr. Poklukarja in mu pri tej priliki izrekel strmenje in najojstrejo obsodbo one pisave. — Poslanec naš je s polnim prepričanjem mogel cesariu izreči zagotovljenje, da ves narod slovenski prav enako obsoja ono „rusko“ pisavo in izrekel je nado, da se bode tudi po primerni poti izjavilo. — Daneš uže z zadostjenjem moremo potrditi, da se je izjavi poslanca dr. Poklukarja in „Novic“ pridružil „Slovenec“, prav tako tudi „upravni odbor“ „Narodne tiskarne“ kot zastopnik založnikov „Slovenskega Naroda“. — Izjava „Slovenčeva“ strinja se v bi-